EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Náklady a výnosy podniku

Podnikání v elektrotechnice (KET/PELT), Přednáška č. 9

FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

KET

Přednášky

Přednášky

1) Úvod do podnikání
2) Současné trendy vývoje v elektrotechnice z pohledu podnikání
3) Podnikání v elektrotechnice podle živnostenského zákona
4) Podnikání v elektrotechnice podle zákona o obchodních korporacích
5) Daňová soustava České republiky
6) Tvorba podnikatelského plánu
7) Základní ekonomické aspekty podnikání, ekonomické vztahy
8) Majetková a kapitálová struktura podniku
9) **Náklady a výnosy podniku**
10) Marketingové strategie
11) Manažerské techniky
12) Strategie, cíle a plánování podniku
13) Zajištění a řízení zdrojů pro podnikatelskou činnost

Náklady a výnosy podniku

Úvod do podnikání

Po této přednášce budete umět:

- popsat výsledek hospodaření - výsledovku
- popsat co všechno tvoří náklady podniku
- popsat co všechno tvoří výnosy podniku
- vysvětlit rozdíl mezi fixními a variabilními náklady
- popsat životní cyklus podniku

Klíčová slova:

- výsledovka, náklady podniku, výnosy podniku, fixní náklady, variabilní náklady, životní cyklus podniku

Základní pojmy

Náklady

- **z hlediska finančního účetnictví:**
  - peněžní částky, které podnik vynaložil na získání výnosů - použil je k provedení určitého výkonu
- **z hlediska obecného ekonomického pojetí:**
  - v penězích vyjádřené ústupky na statcích a výkonech, učiněné s vidinou dosažení většího užitku
- **náklady ≠ výdaje**
- výdaje – jakékoliv úbytky peněžních fondů (peněz v hotovosti i na bankovních účtech)

Použitá literatura: [1]

Výnosy a příjmy

- výnosy – peněžní částky, které podnik získal z veškerých svých činností za určité období
- peněžní ekvivalent prodaných výkonů podniku
- příjmy – jakékoliv přírůstky peněžních fondů (peněz v hotovosti i na bankovních účtech)

- **výnosy ≠ příjmy**

Použitá literatura: [1]

Výsledek hospodaření

- výsledek hospodaření:
- **= výnosy – náklady**
- jestliže:
- **výnosy > náklady** → **ZISK**
- **výnosy < náklady** → **ZTRÁTA**

Použitá literatura: [1]

Výsledek hospodaření

- při činnosti podniku vznikají **náklady**
- prodejem svých výkonů podnik dosahuje **výnosů**
- rozdíl mezi náklady a výnosy tvoří hospodářský výsledek podniku (zisk nebo ztráta)
- z celkového zisku odvádí podnik daň z příjmu a zůstane mu tzv. čistý zisk - finanční zdroj podniku
- ztráta snižuje finanční zdroje podniku – bude-li podnik delší dobu hospodařit se ztrátou, nemůže úspěšně obnovovat svoji činnost a hrozí mu zánik podniku
- hospodářský výsledek zjišťujeme z výkazů zisků a ztrát zvaného **výsledovka**
- výsledovka je základním účetním výkazem, který je povinnou součástí účetní závěrky

Použitá literatura: [1]

Výsledovka

Výsledovka

- výsledovka (výkaz zisku a ztrát) - jedná se o dokument, který zachycuje zjednodušeně výsledek hospodaření organizace, tedy zda je v zisku nebo ve ztrátě
- zachycuje a porovnává výsledky výnosových (účtová třída 6) a nákladových účtů (účtová třída 5) – porovnává výkony a spotřeby organizace
- tímto výsledovka poskytuje informaci o hospodářském výsledku za dané období, společně s výsledkem za období minulé
- výkaz zisku a ztráty je jedním z účetních výkazů, které jsou povinnou součástí účetní závěrky
- společně s výsledovkou společnost musí sestavit i rozvahu, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu

Použitá literatura: [2]

Výsledovka

NÁKLADY	VÝNOSY
• Provozní (na materiál, mzdy, sociální pojištění, odpisy aj.). • Finanční (placené úroky, pojistné aj.). • Mimořádné (manka, škody, dary, mimořádné odměny).	• Provozní (tržby za výrobky, za pronájem aj.). • Finanční (přijaté úroky, dividendy, podíly na zisku aj.). • Mimořádné (z prodeje přebytečného majetku).
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK (zisk, ztráta)	

Funkce zisku

- je kritériem pro rozhodování prakticky í o všech základních otázkách v rámci hospodaření podniku - o objemu výroby, nových výrobcích, investicích
- zisk je:
  - je hlavním zdrojem akumulace - tvorby finančních zdrojů pro další rozvoj podniku
  - je základem rozdělování důchodů mezi vlastníky (dividendy), investory (úroky) a stát (daně)
  - je základním motivem veškerého podnikání a může být základem hmotné zainteresovanosti pracovníků
  - je cílem a podnětem veškerého podnikání, ne však jediným
  - je jedním z nejdůležitějších měřítek úspěšnosti podnikání a výrazně ovlivňuje tržní hodnotu firmy

Použitá literatura: [2]

Náklady

Náklady

- ekonomická teorie definuje náklady jako v penězích oceněnou spotřebu výrobních faktorů včetně nezbytných výdajů nutných k dosažení výnosů
- tím se odlišují náklady od peněžních výdajů
- náklady klíčově ovlivňují tvorbu cen
- správné zjištění výše nákladů je předpokladem efektivního podnikání
- náklady podniku tvoří:
  - běžné provozní náklady (spotřeba materiálu, energie a externích služeb, osobní náklady)
  - odpisy hmotného a nehmotného investičního majetku
  - ostatní provozní náklady
  - finanční náklady (úroky)
  - mimořádné náklady (dary, mimořádné odměny)

Použitá literatura: [3]

Náklady

- náklady můžeme dělit z různých hledisek:
- **náklady podle původu spotřebovaných vstupů**
  - prvotní nebo též externí = vstupy mohou pocházet z okolí podniku
  - druhotné neboli interní = vznikají spotřebou vnitropodnikových výkonů (např. výroba páry)
- **podle podnikových funkcí:**
  - náklady na pořízení
  - na skladování
  - na výrobu
  - na správu
  - na odbyt

Použitá literatura: [3]

Náklady

- kalkulační členění nákladů - užívá se jako podklad pro stanovení ceny výrobku:
  - náklady přímé
  - náklady nepřímé (režijní)
- dále dělíme náklady na:
  - fixní náklady
  - variabilní náklady

Použitá literatura: [3]

Náklady

- **fixní náklady:**
  - jsou náklady, jejichž objem (jejich výše, vyjádřená v penězích) není přímo závislá na objemu výroby
  - fixní náklady tak nezahrnují to, co by se nějak neoddělitelně vázalo s každým jednotlivým vyrobeným zbožím (nebo poskytnutou službou)
  - příkladem fixních nákladů mohou být pronájmy výrobních prostor, investice do strojů, poradenství …
- *i velký fixní náklad (investice) může být ekonomicky schůdný pro výrobu velkého množství výrobků, pokud zisk každého z nich od určité hranice a v určitém časovém horizontu danou investici zaplatí*

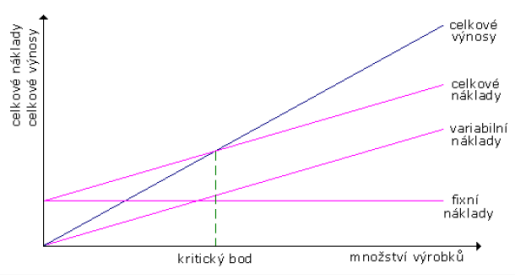
Použitá literatura: [3]

Náklady

- **variabilní náklady:**
  - jsou náklady, jejichž objem (jejich výše, vyjádřená v penězích) roste spolu s objemem výroby
  - variabilní náklady tak v sobě vždy zahrnují něco, co se neoddělitelně váže s každým vyrobeným zbožím (nebo poskytnutou službou)
  - příkladem variabilních nákladů může být nákup obalové techniky, materiálové náklady, úseky, které bezprostředně souvisejí s výrobou (kontrola kvality, distribuce) nebo mzdové náklady zaměstnanců
- *výrobci se přirozeně snaží variabilní náklady snižovat, protože i malé snížení se vždy násobí počtem kusů a v absolutních číslech může představovat výrazné úspory*

Použitá literatura: [3]

Vztah nákladů a objemu produkce

Výnosy

Výnosy

- výnosy podniku tvoří:

- **provozní výnosy: získané z hlavní činnosti podniku**
  - tržby za prodané výrobky, zboží a poskytnuté služby
  - změna stavu zásob výrobků, zboží a nedokončené výroby
  - aktivace výkonů vlastní výroby
  - ostatní provozní výkony
- **finanční výnosy: neprovozní**
  - výnosy z prodeje cenných papírů, apod…
- **mimořádné výnosy**
  - výnosy získané mimořádně, prodej použitých strojů

Výnosy

- zvyšování výnosů je možné:

  - zvyšováním výkonů výrobou a prodejem většího množství zboží a služeb
  - zvyšováním cen
  - zvyšováním ostatních výnosů (finanční, mimořádné)

Výsledek hospodaření podniku

- hlavními výnosy výrobního podniku jsou tržby za prodej vlastních výrobků a služeb
- u obchodního podniku tzv. obchodní rozpětí - rozdíl mezi prodejní a kupní cenou
- u bankovního podniku rozdíl mezi úroky, které banka získá za poskytnuté úvěry a úroky, které zaplatí za vklady

- rozdíl mezi výnosy a náklady tvoří hospodářský výsledek podniku:
  - · **převyšují-li výnosy náklady, jde o zisk**
  - · **převyšují-li náklady výnosy, jde o ztrátu**

Použitá literatura: [4]

Životní cyklus podniku

Financování a životní cyklus podniku

- Rozděluje se na 5 fází:
  - 1. založení
  - 2. růst (někdy zahrnuje i založení)
  - 3. stabilizace
  - 4. krize
  - 5. zánik

Použitá literatura: [2]

Financování a životní cyklus podniku

- každá fáze je spojena se specifickými problémy s financováním
- **1. založení**
  - výdaje na investice převyšují příjmy
  - financování probíhá ze soukromých zdrojů, úvěrů (pořizování strojů, zásob materiálu pro výrobu, výdaje za notářské služby)
- **2. růst**
  - přetrvávají vyšší výdaje na rozvoj podniku
  - příjmy postupně vyrovnávají výdaje (reklamní kampaň, předváděcí akce, dokupování dalších strojních zařízení)

Použitá literatura: [2]

Financování a životní cyklus podniku

- **3. stabilizace**
  - podnik dosáhne optimální velikosti
  - investice se vyrovnávají s odpisy (podnik zajišťuje obnovu svého majetku)
  - podnik je schopen krýt své aktivity bez nároků na další zdroje (pořízení výrobní linky z kumulovaného zisku minulých let)
- **4. krize**
  - dochází k poklesu příjmů bez významného poklesu výdajů (ztráta odbytiště, havárie ve výrobě, levná konkurenční produkce)

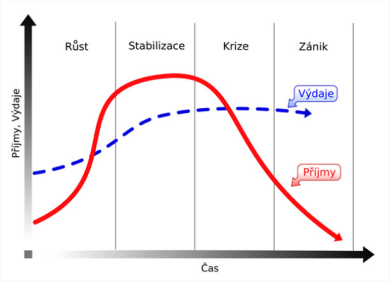
Použitá literatura: [2]

Financování a životní cyklus podniku

- **5. zánik podniku**
  - dochází k němu pokud se nepodaří zvládnout krizovou situaci a přesměrovat aktivity podniku do vhodných oblastí
  - prostředky podniku se rozdělí mezi vlastníky prostřednictvím procesu likvidace, nebo se rozdělí mezi věřitele prostřednictvím procesu konkurzního řízení

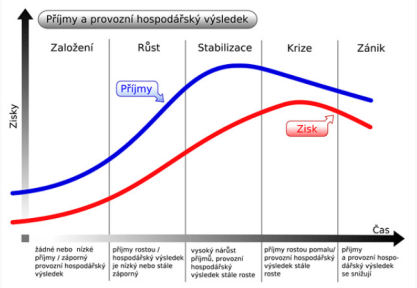
Použitá literatura: [2]

Financování a životní cyklus podniku

Použitá literatura: [2]

Financování a životní cyklus podniku

Použitá literatura: [2]

Určení ceny

Určení ceny

- **cena volná (smluvní)**
  - ceny, které jsou na trhu určovány vzájemným vztahem nabídky a poptávky
- **cena pevná**
  - tyto ceny stanoví někdo jiný než prodejce (ministerstva – ceny MHD)

- vlivy ceny snižující a zvyšující:
  - spokojenost zákazníka
  - potřeba okamžitého zisku
  - snaha o zvýšení podílu na trhu
  - zajištění dlouhodobé perspektivy příjmu
  - získávání zákazníků konkurence

Použitá literatura: [1]

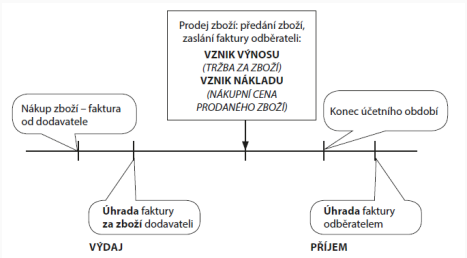
Cenová tvorba

- *podnikatel prodává proto, aby realizoval optimalizaci zisku, nemůže tedy dlouhodobě stanovovat ceny na úrovni vlastních nákladů, nebo dokonce pod úrovní vlastních nákladů*
- chce-li posoudit výši zisku, musí vlastní náklady kalkulovat

- základní metody cenové tvorby:
- **kalkulační metoda** (vlastní náklady + % získaný zisk) - podnik stanoví kalkulaci vlastních nákladů a velikost nákladů zvýší o % zisků, které si sám stanoví
- **metoda cenového porovnání**
- **podle hodnoty vnímané zákazníkem**

Použitá literatura: [1]

Časový průběh vzniku nákladu a výnosu

Závěr

Závěr

- při činnosti podniku vznikají náklady
- prodejem svých výkonů podnik dosahuje výnosů
- rozdíl mezi náklady a výnosy tvoří hospodářský výsledek podniku (zisk nebo ztráta)
- výsledovka (výkaz zisku a ztrát) - jedná se o dokument, který zachycuje velmi zjednodušeně výsledek hospodaření organizace, tedy zda dosáhla zisku, nebo ztráty
- náklady dělíme na fixní náklady a variabilní náklady
- hlavními výnosy výrobního podniku jsou tržby za prodej vlastních výrobků a služeb
- podnikatel prodává proto, aby realizoval optimalizaci zisku, nemůže tedy dlouhodobě stanovovat ceny na úrovni vlastních nákladů, nebo dokonce pod úrovní vlastních nákladů

Kontrolní otázky

Kontrolní otázky

1) Popište výsledek hospodaření – výsledovku.
2) Popište a vyjmenujte, co všechno tvoří náklady podniku.
3) Popište a vyjmenujte, co všechno tvoří výnosy podniku.
4) Co jsou to fixní náklady?
5) Co jsou to variabilní náklady?
6) Popište životní cyklus podniku.

Děkuji za pozornost.

Máte nějaké otázky??

Ing. Tomáš Řeřicha, Ph.D.,
trericha@fel.zcu.cz

Použitá literatura

[1] Fraňková Zuzana a kol.: Nauka o podniku, e-learning, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2020
[2] Hálek Vítěslav: Řízení majetku a kapitálu v podniku, podklady k přednáškám, Univerzita Hradec Králové, Hradec Králové 2020
[3] Horejšová Kateřina: Náklady a změna objemu výroby, diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice 2011
[4] Bejšovcová Eva: Analýza variabilních a fixních nákladů a její využití při řízení konkrétního podniku, bakalářská práce, Masarykova univerzita, Brno 2018

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
Vzniklo za podpory projektu Západočeské univerzity v Plzni
ESF II
(reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013239)
FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI
KET